

6. 9. 2016

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K náhradě nákladů řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví

Soudní spory, v nichž se spoluvlastníci domáhají zrušení a vypořádání jejich spoluvlastnických vztahů k určitému majetku, se v praxi vyskytují poměrně často. Jelikož jsou přitom tyto spory v určitých ohledech odlišné od soudních sporů s tradičními rolami věřitel – dlužník či obecně oprávněný – povinný, poněkud specifická pravidla dopadají též na rozhodování o náhradě nákladů mezi stranami sporu.

Zrušení a vypořádání spoluvlastnictví soudem

Nedohodnou-li se majitelé společného majetku (nejčastěji nemovitého) na vypořádání svých spoluvlastnických práv, může o něm na návrh kteréhokoli z nich rozhodnout soud. Takové soudní řízení má přitom povahu tzv. iudicium duplex, tedy řízení, v němž obě strany sporu mají postavení žalobce a žalovaného současně, přičemž soud není při svém rozhodování vázán podaným návrhem účastníka sporu.

Pokud soud dospěje k závěru, že neexistují žádné mimořádné okolnosti, které by zrušení a vypořádání spoluvlastnictví bránily, zkoumá, jaký způsob vypořádání je s ohledem na konkrétní podmínky nejvhodnější. Realizovatelnost jednotlivých způsobů vypořádání pak prověřuje v závazném pořadí, kdy preferované je rozdělení společné věci, následuje příkazání věci jednomu nebo více spoluvlastníkům za přiměřenou náhradu a krajní variantou (pokud o věc nemá žádný ze spoluvlastníků zájem nebo žádný nemá dostatek prostředků na vyplacení zbývajících spoluvlastníků) je prodej společné věci a rozdělení výtěžku mezi spoluvlastníky dle jejich podílů.

Rozhodování o náhradě nákladů

Ačkoli je tedy řízení o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví v určitých ohledech specifické, stále je třeba jej vnímat jako sporné řízení, v jehož rámci je soud povinen rozhodnout též o náhradě nákladů vzniklých stranám sporu v rámci řízení.

V tomto ohledu existuje poměrně často citovaná judikatura (zejména rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ve věci spis. zn. 22 Cdo 1655/2014 ze dne 13. srpna 2014), podle které platí, že **pokud soud žalobě vyhověl a vypořádal spoluvlastnictví způsobem, který žalobce navrhoval, je namíste postup podle § 142 odst. 1 OSŘ. V případě, že soud rozhodl o vypořádání jinak, než žalobce navrhoval, je namíste úvaha o postupu podle § 142 odst. 2 OSŘ.**

Jiný pohled na procesní úspěch

Na výše citovaný závěr soudy ve věcech zrušení a vypořádání spoluvlastnictví odkazují velice často, a tudíž není těžké odhadnout, že se **zpravidla vyskytují pouze dvě základní varianty nákladového výroku**. Buď je náhrada nákladů přiznána procesně úspěšnému žalobci, nebo není náhrada nákladů přiznána žádné ze stran, a to když je spoluvlastnictví sice zrušeno, ale způsob vypořádání je jiný, než který byl navrhován v žalobě.

Dle mého názoru by však měla být **paleta nákladových výroků ve sporech o zrušení a vypořádání spoluvlastnictví pestřejší**.

Vezmeme-li totiž v úvahu, že žalobu na zrušení a vypořádání spoluvlastnictví může podat kterýkoli ze spoluvlastníků a že k zamítnutí návrhu na zrušení a vypořádání spoluvlastnictví dochází jen ve skutečně výjimečných případech, je zřejmé, že **skutečným předmětem sporu v drtivé většině případů nebude, zda spoluvlastnictví zrušit či nezrušit, ale jak jej vypořádat**.

Proto by mělo být **při měření míry procesního úspěchu soudy více přihlíženo k tomu, do jaké míry byly strany sporu schopny prosadit vlastní návrh na způsob vypořádání spoluvlastnictví**. Zjednoduší-li se totiž rozhodovací mechanismus do té míry, že žalobce má nárok na náhradu nákladů řízení, pokud je spoluvlastnictví zrušeno, a to způsobem, který navrhoval, a žádná strana nemá nárok na náhradu nákladů, pokud je spoluvlastnictví zrušeno, avšak jiným způsobem, než navrhoval žalobce, musí to v některých případech zákonitě poškozovat žalovaného. Mimo jiné by to totiž znamenalo, že ten ze spoluvlastníků, který stihne podat žalobu dříve, nenese prakticky žádné riziko v oblasti náhrady nákladů řízení.

Naopak žalovaný, který mnohdy fakticky zaznamená úspěch, neboť prosadí vlastní způsob vypořádání spoluvlastnictví, s ohledem na shora popsany princip v rovině nákladů řízení dosáhne maximálně toho, že jejich náhrada nebude přikázána žádné ze stran.

To je pochopitelně poněkud nespravedlivé, a procesní úspěch by měl být tedy posuzován odlišnými měřítky.

Z tohoto hlediska lze považovat za **vítaný posun rozhodnutí ve věci spis. zn. 22 Cdo 2059/2015** ze dne 27. října 2015, ve kterém Nejvyšší soud ČR připustil, že lze považovat za plný procesní úspěch, pokud žalovaný prosadí proti žalobci svůj vlastní návrh na vypořádání spoluvlastnictví. V této souvislosti mimo jiné uvedl, že spoluvlastníci se nemohou dohodnout o zrušení spoluvlastnictví, aniž by se zároveň dohodli o jeho vypořádání; i když tedy mezi nimi není spor o to, že je namístě spoluvlastnictví zrušit, a neshodují se jen ve způsobu vypořádání, musí se obrátit na soud s žalobou jak na zrušení, tak i vypořádání spoluvlastnictví. To znamená, že **předmětem řízení je i nárok na zrušení spoluvlastnictví, skutečný spor mezi účastníky je však jen ohledně způsobu vypořádání; tuto skutečnost je třeba zohlednit i při rozhodování o nákladech řízení. V takovém případě by posuzování úspěchu v řízení jen podle toho, že to byl žalobce, kdo podal žalobu na zrušení spoluvlastnictví, které bylo v této části vyhověno, bylo zjevně mechanické, formální a odhlíželo by od podstaty sporu mezi účastníky, ke které bylo vedeno dokazování**.

Dále k tomu pak doplnil, že **pokud soud přikázal nemovitosti do výlučného vlastnictví žalované, což bylo v souladu s jejím návrhem na vypořádání**, který uplatnila již ve vyjádření k žalobě a na kterém vytrvala, zatímco žalobce naopak zprvu žádal, aby nemovitosti byly přikázány jemu, a tento postoj změnil až při závěrečném jednání, **byla žalovaná zcela úspěšná**.

Doufejme tedy, že se toto rozhodnutí v širší míře projeví v rozhodovací praxi okresních a krajských soudů a bude kladen větší důraz na skutečný procesní úspěch stran sporu, tj. úspěch ve skutečně

sporných otázkách. **Varianta nepřiznání nákladů žádné ze stran dle ustanovení § 142 odst. 2 OSŘ by se pak měla omezit zejména na případy, kdy soud co do způsobu vypořádání nevyhoví ani jedné ze stran sporu** (například rozhodne o rozdělení, ačkoli obě strany navrhnou přikázání do svého vlastnictví). Jak se již totiž uvádí výše, soud v těchto sporech není vázán návrhy účastníků, a taková varianta tudíž připadá v úvahu.

JUDr. Jakub Celerýn,
advokát

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář, s. r. o.](#)

Longin Business Center
Na Rybníčku 1329/5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350
Fax: +420 296 368 351
e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Byznys a paragrafy, díl 32.: Konkurenční doložka](#)
- [Skryté ujednání v realitní smlouvě - zbytečná hra na schovávanou](#)
- [Odpovědnost člena voleného orgánu dle § 159 OZ a vymezení škody způsobené právnícké osobě](#)
- [Vnosy do společného jmění manželů a jejich valorizace v aktuální judikatuře Nejvyššího soudu a Ústavního soudu](#)
- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)